

STAVANGER KOMMUNE

Kultur og byutvikling
Kommuneplan

Postadr.: Postboks 8001, 4068 Stavanger
Besøksadr.: Olav Kyrres gate 23
Telefon: 51507530. Faks: 51507026
E-post: postmottak.kbu@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr. NO 964 965 226

Det kgl. kommunal- og regionaldepartement
Pb 8112 Dep

0032 OSLO

KOMM. OG REG. DEP	
21 FEB 2005	
0412771-238	
Ark	013
Avd	RA 1 SSA 1 MAG

DERES REFERANSE

VÅR REFERANSE
TBJ-04/11007

ARKIVNR.
002 & 13

JOURNALNR.
008827/05

DATO
15.02.05

2004:19 – LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG REGIONER – HØRING PÅ DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING DELUTTALELSE FRA STAVANGER KOMMUNE.

Stavanger formannskap behandlet i møte 03.02.05 sak 3031/05. Formannskapet drøftet i denne saken, fylkeskommunens nye rolle som regional utviklingsaktør og helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk.

Følgende vedtak ble fattet:

"Det er nødvendig med en desentralisering av makt. Desentralisering bør skje til et lokalt nivå, ikke til et regionalt nivå.

Forvaltningsstruktur og oppgavefordeling:

- *En løsning med to folkevalgte nivåer.*
- *Fylkeskommunen avvikles.*
- *Utvikling av større kommuner som omfatter felles arbeids-, bo og serviceområder. Disse nye primærkommunene skal overta en stor del av oppgavene fra dagens fylkeskommuner. I tillegg bør staten desentralisere nye oppgaver til disse større kommunene.*

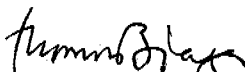
Sammen med næringsliv, organisasjoner og kommuner bør staten inngå i regionale partnerskap for å samordne politikken med sikte på å løse strategiske utviklingsoppgaver, spesielt innenfor næringsutvikling".

Dette er første del i Stavanger kommunes uttalelse. Andre del vil bli behandlet i forhold til

høringsfrist 14. oktober 2005.

Vedlagt følger saksfremlegg og protokoll fra formannskapetets behandling.

Med hilsen

Thomas Bjerga
kommuneplansjef

Saksprotokoll

Kultur og byutvikling

Postadr.: Postboks 8001, 4068 Stavanger
Besøksadr.: Olav Kyrres gate 23
Telefon: 51507530. Faks: 51507026
E-post: postmottak.kbu@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr. NO 964 965 226

REFERANSE
TBJ-04/11007

ARKIVNR.
002 & 13

JOURNALNR.
006924/05

DATO
04.02.2005

Utvalg: Stavanger formannskap
Møtedato: 03.02.2005
Sak: 3031/05

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 04/11007
**NOU 2004:19 - LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG REGIONER - HØRING
PÅ DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING.**

Jostein Zazzera (Frp) fremsatte følgende forslag:

"Det er nødvendig med en desentralisering av makt. Desentralisering bør skje til et lokalt nivå, ikke til et regionalt nivå.

Forvaltningsstruktur og oppgavefordeling:

- En løsning med to folkevalgte nivåer.
- Fylkeskommunen avvikles.
- Utvikling av større kommuner som omfatter felles arbeid,- bo og serviceområder. Disse nye primærkommunene skal overta en stor del av oppgavene fra dagens fylkeskommuner. I tillegg bør staten desentralisere nye oppgaver til disse større kommunene.
- Sammen med næringsliv, organisasjoner og kommuner bør staten inngå i regionale partnerskap for å samordne politiken med sikte på å løse strategiske utviklingsoppgaver, spesielt innenfor næringsutvikling."

Björg Tysdal Moe (KrF) fremsatte følgende forslag på vegne av KrF og V:

"Stavanger formannskap ønsker at nærhetsprinsippet skal benyttes ved at oppgavene løses på lavest mulig politisk nivå.

Distriktskommisjonens flertallsinnstilling vil overføre flere oppgaver fra stat til region. Stavanger formannskap mener at dette ikke lar seg gjennomføre uten at det vil gå på bekostning av de kommunale oppgavene, og at det dermed vil svekke lokaldemokratiet. På denne bakgrunn støttes ikke en regionsinndeling av Norge med sterke selvstendige regioner. For øvrig har vi ulik oppfatning av behovet for et eventuelt annet regionalt nivå i fremtiden."

Bjarne Kvasdheim (Sp) fremsatte følgende forslag på vegne av Apog Sp:

"Stavanger formannskap meiner det er viktig å gje fylkeskommunen virkemiddel og handlingsrom som gjev fylkeskommunen mogleiker til å opptre som regional utviklingsaktør."

Jan Magne Arntsen (Sv) fremsatte følgende forslag:

"Formannskapet mener det er viktig at nærhetsprinsippet legges til grunn i et sterkere regionalt nivå, og at det organiseres på en slik måte at de demokratiske verdiene styrkes og at det blir gjennomført en reell desentralisering av makt.

Formannskapet støtter Distriktskomisjonens anbefaling om en omfattende desentralisering og samordning av virkemidler i distrikts- og regionalpolitikken til et regionalt folkevalgt nivå. Sterke og selvstendige regioner må ha myndighet til å foreta en reell samordning av politikken på områder som er viktig for regional utvikling. Dette vil bidra til å skape vekst og utvikling og til å utløse mer av det verdiskapingspotensialet som finnes i alle deler av landet."

Votering:

Frps forslag fikk 10 stemmer (H – Frp – Pp).

KrF – Vs forslag fikk 2 stemmer (KrF – V).

Sp – Aps forslag fikk 5 stemmer (Ap – Sv).

Svs forslag fikk 2 stemmer (Sv).

Formannskapets flertallsvedtak:

Det er nødvendig med en desentralisering av makt. Desentralisering bør skje til et lokalt nivå, ikke til et regionalt nivå.

Forvaltningsstruktur og oppgavefordeling:

- En løsning med to folkevalgte nivåer.
- Fylkeskommunen avvikles.
- Utvikling av større kommuner som omfatter felles arbeid,- bo og serviceområder. Disse nye primærkommunene skal overta en stor del av oppgavene fra dagens fylkeskommuner. I tillegg bør staten desentralisere nye oppgaver til disse større kommunene.
- Sammen med næringsliv, organisasjoner og kommuner bør staten inngå i regionale partnerskap for å samordne politiken med sikte på å løse strategiske utviklingsoppgaver, spesielt innenfor næringsutvikling.

Leif Johan Sevland
ordfører

Sissel Stenberg
leder politisk sekretariat

Saksfremlegg

REFERANSE
TBJ-04/11007-003ARKIVNR.
002 & 13JOURNALNR.
004078/05DATO
24.01.05

Saken behandles i følgende utvalg:**Sak nr.: Møtedato: Votering:**

Kommunalutvalget (AU/FSK)
Stavanger formannskap/
/**NOU 2004:19 - LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG REGIONER - HØRING
PÅ DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING.****Forslag til vedtak:**

Saken legges fra for formannskapet til drøfting.

NOU 2004:19 - LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG REGIONER - HØRING PÅ DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING.

1. Saken gjelder

Stavanger kommune har mottatt Distriktskommisjonens utredning til uttalelse.

Arbeidet er gjengitt i NOU 2004:19 "Livskraftige distrikter og regioner – rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk".

Utredningen er sendt på en bred høring med to høringsfrister. For tema knyttet til fremtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering er høringsfristen 14.oktober 2005.

Distriktskommisjonen omtaler også i sin utredning, fylkeskommunens nye rolle som regional utviklingsaktør og helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk. For disse tema er høringsfristen 14. januar 2005.

I denne saken blir formannskapet bedt om å avgi sin uttalelse til temaene:

- Fylkeskommunens nye rolle som regional utviklingsaktør, og
- Helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk.

2. Bakgrunn

Distriktskommisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon av 7. februar 2003.

Kommisjonen fikk følgende mandat:

"Distriktskommisjonen skal foreta en gjennomgang av helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk, det vil si av både "bred" og "smal" statlig politikk, som har betydning for bosetting og regional utvikling. Gjennomgangen må være basert på en drøfting av mål, verdigrunnlag og problemforståelser i forhold til aktuelle utfordringer i distrikts- og regionalpolitikken, knyttet til for eksempel endringer i bosettingspreferanser og i næringsstruktur. Gjennomgangen skal også ses i sammenheng med virkemiddelbruk i andre sammenlignbare land.

Hensikten med en slik kommisjon er å legge grunnlaget for en bred politisk forankring av innretningen og valg av typer virkemidler i distrikts- og regionalpolitikken. Kommisjonen skal særlig foreta en vurdering av virkemiddeltyper som kan bidra til nyskaping og næringsutvikling, og derigjennom fremme bosetting og levedyktige lokalsamfunn. Kommisjonen skal legge fram konkrete forslag til endringer for å styrke eller endre dagens innretning av virkemidler i distrikts- og regionalpolitikken. Forslagene må gi grunnlag for prioriteringer innenfor eksisterende økonomiske rammer, og vurderes i et kjønns- og aldersperspektiv. De må også bygge på rammebetingelsene EØS-medlemskapet og WTO gir for valg og innretning av virkemidler.

Regjeringen legger opp til at distriktskommisjonen bl.a. skal bygge på arbeidet i Effektutredningen, som vurderer virkningene av ulike typer statlig innsats for regional utvikling og distriktpolitiske mål. Det vil også være aktuelt å bygge på resultater fra andre utredninger. Det må forøvrig i arbeidet legges vekt på at distriktpolitikken avveies mot andre overordnede samfunnsmessige hensyn, herunder effektivitet i økonomien, miljø m.v. "

¹ Bred politikk rommer alle politikkområder av betydning for utviklingen i regioner og distrikter. Dette gjelder også tunge sektorer som bla. samferdsel, kommuneøkonomi, landbruk, utdanning, forskning, helse og kultur. Smal statlig politikk består av de etablerte distriktpolitiske virkemidlene.

Innhold og anbefalinger i utredningen er omfattende og vil kunne ha konsekvenser for regionalpolitikken. KRDs regionalmelding, forventet våren 2005, vil forholde seg til innspillene fra Distriktskommisjonen. En samlet kommisjon anbefaler at en hovedstrategi bør være å desentralisere makt til underliggende forvaltningsnivåer. Men staten skal fremdeles skal ha det overordnede ansvaret for sektorpolitikken og fastsette distrikts- og regionalpolitiske målsetninger knyttet til de forskjellige politikkområdene.

3. Om fylkeskommunens nye rolle som regional utviklingsaktør

I 2003 ble en stor del av de distriktpolitiske virkemidlene desentralisert til fylkeskommunene. Begrunnelsen var å bidra til at virkemiddelbruken ble mer tilpasset de regionale forholdene, og dermed mer effektiv. Den såkalte *ansvarsreformen* gir fylkene myndighet til å prioritere innenfor den smale distriktpolitikken. Beslutningsmyndighet for ca 800 millioner kroner er desentralisert. Reformen innebærer at fylkene har stor frihet til å prioritere hva midlene skal brukes til, og hvem som skal være operatør for virkemidlene – dvs. en regional prioriterings- og bestillerfunksjon. Ved å tilføre fylkene utviklingsmidler har reformen også gjort de regionale partnerskapene mer interessante og handlingskraftige. Siden ansvarsreformen kun dreier seg om de distriktpolitiske virkemidlene får de mest urbane fylkene lite ut av denne reformen.

Som regional utviklingsaktør er fylkeskommunene tillagt en samordningsrolle langt ut over de sektorer og budsjettposter de selv har kontroll over. Gjennom de regionale partnerskapene med næringsliv, kommuner, interesseorganisasjoner og regional stat er tanken at fylkeskommunene skal kunne bidra til en territoriell samordning, der politikktutforming innenfor ulike sektorer ses i sammenheng. Erfaringene med de regionale partnerskapene er at de representerer en positiv samarbeidsform. Likevel ligger det klare begrensninger i det å arbeide gjennom partnerskap. Samordningen er basert på frivillighet, og de ulike partnersnes mulighet for å tilpasse seg felles strategier varierer. Ikke minst når det gjelder omprioriteringer mellom sektorer og prioriteringer mellom geografiske områder innenfor det enkelte fylke, vil fylkeskommunens muligheter til å samordne være begrenset. I tillegg bidrar trange offentlige budsjetter og vertikal styring av de statlige sektorene til at deltakerne i partnerskapet i mange tilfeller har lite å legge i potten når helhetshensyn skal ivaretas.

4. Om helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk.

En helhetlig distrikts- og regionalpolitikk må omfatte alle politikkområder av betydning for bosetting og regional utvikling. Det gjelder blant annet arealforvaltning, konkurranselovgivning, nærings- og miljøpolitikk, offentlig tjenesteyting, undervisning, forskning og kultursatsing, kommunikasjoner og annen infrastruktur.

En helhetlig distrikts- og regionalpolitikk må være:

- Sektorovergripende
- Tilpasset lokale og regionale forhold, samtidig som de ulike delene av landet sees i sammenheng
- Fleksibel, samtidig som behovet for forutsigbarhet og robusthet ivaretas.

I prinsippet har dette også vært ambisjonen i norsk politikk. I praksis, derimot, har en slik samordning vist seg svært vanskelig. Det meste av sektorpolitikken er i utgangspunktet utformet ut fra andre hensyn enn distrikts- og regionalpolitiske, og de distrikts- og regionalpolitiske målsettingene har gradvis fått mindre innflytelse på sektorpolitikken. Ikke minst skyldes dette økende vektlegging av effektivitet. Dette har ført til en rekke omlegginger og tiltak som mange mener har rammet de mest spredt bebygde områdene sterkest. På grunn av slike politikktendringer synes oppfatningen i deler av landet å være at det ikke lenger føres noen helhetlig distrikts- og regionalpolitikk, der den såkalt "brede" politikken skulle bidra positivt til en balansert geografisk utvikling. Selv den såkalt "smale" distrikts- og regionalpolitikken, der hovedmålet er å bidra til en mer balansert geografisk utvikling, er svekket.

Norge har gjennom de siste tiår inngått flere internasjonale avtaler, blant annet gjennom EØS- og WTO- samarbeidet, som begrenser våre muligheter til å nytte virkemidler som kan bidra til internasjonal konkurransevridning. Dette har blant annet ført til at Norge har måttet oppgi viktige distriktspolitiske virkemidler. Sentraliseringen av makt som har funnet sted, har i prinsippet muliggjort en sterkere samordning av den statlige innsatsen innenfor enkeltsektorer. Dette gjelder blant annet sykehussektoren. Samordningen på tvers av sektorer har imidlertid ikke blitt lettere. Det er ingen sterk tradisjon her i landet for samordning av sektordepartementene.

5. Rådmannens kommentar:

De siste femten årene har det utviklet seg et nytt syn på forholdet mellom geografi og økonomisk vekst. Dette er et syn som tar utgangspunkt i markedets krav til omstilling, slik markedsøkonomien tilsier. Samtidig vektlegges geografisk nærhet, lokale forutsetninger og aktiv medvirkning fra myndighetenes side som viktige elementer i en vekststrategi. Stadig oftere argumenteres det med at en nasjonal vektstrategi må baseres på utvikling av sterke og innovative næringsmiljøer, der bedrifter, kunnskapsmiljøer og myndigheter spiller sammen. Storbyene ser det som en hovedutfordring. Det er derfor viktig å sammenholde storbyenes rolle som motorer i den regionale utviklingen, med distriktenes verdiskaping.

Det er gjennomført flere offentlige utredninger av den norske forvaltningsstrukturen. Stort sett har konklusjonene fra disse utredningene pekt i samme retning, mot desentralisering av statlig makt til fylker og kommuner. I praksis synes utviklingen å ha gått i motsatt retning. Sentraliseringen har pågått over lang tid, og den har akselerert fra midten av åttitallet. Etter dette tidspunktet har tilnærmet all befolkningsvekst kommet i byregionene, og da først og fremst i storbyområdene.

For praktisk talt alle de sektorpolitikker som er gjennomgått, er det blitt mindre regional- og distriktspolitikk over tid. Den politiske handlefriheten begrenses av internasjonale avtaler og av de omorganiseringer som har skjedd i så godt som alle tjenesteytende sektorer. Fylkesmannen har styrket sin stilling, og staten har overtatt det fylkeskommunale ansvarsområdet for tunge sektorer som sykehussektoren. Resultatet er at fylkeskommunens ansvarsområde er redusert, og at primærkommunene i stadig sterkere grad er styrt av lover, reguleringer, statlige satsinger og individuelle og prosessuelle rettigheter og krav.

Det finnes fortsatt styringsinstrumenter, og enhver regjering vil hevde at den driver en aktiv og målrettet distrikts- og regionalpolitikk. Likevel har denne politikken vært langt fra tilstrekkelig til å nå målene. Dette har skapt en oppfatning i deler av befolkningen om at distrikts- og regionalpolitikken er en form for *symbolpolitikk*, der det snakkes mye og gjøres lite.

Distriktskommisjonen er opptatt av den manglende politiske vilje til styring. Men forslag til virkemidler mangler i utredningen. Kommisjonen foreslår bare moderat justering av oppgavene på de viktigste områdene. Nasjonal politikk skal fortsatt bestemme de tunge rammebetingelsene for næringslivet, og tiden er ikke moden for tilbakeføring av sykehusene. Dermed gjenstår knapt noe grunnlag for en betydelig forvaltningsreform. Skal staten fortsatt beholde ansvaret, kan det bli en underlig desentralisering.

Distriktspolitikken er generelt preget av ubalanse mellom ambisjoner og virkemidler. Utredningen avspeiler tenkningen i frustrerte distriktspolitiske miljøer som bør tas alvorlig. Konsentrasjon av makt og rikdom i Oslo-regionen provoserer mange. Nasjonale politikeres handlingslammelse overfor fylkeskommune og kommunestruktur etterlater seg avmektige lokalpolitikere utover hele landet. Utredningen er skrevet med stor entusiasme. Men løsningsforslaget med nye landsdelsregioner er neppe det svaret distriktene vil være best tjent med.

6. Forslag til vedtak

Saken legges fra for formannskapet til drøfting.

Ole Hetland
rådmann

Halvor S. Karlsen
direktør

Thomas Bjerga
saksbehandler